

ALTI AY BİR GÜZ

Bilge Karasu

Öykü Baş karakter Kerim; kendisine örnek aldığı kişileri, büyümesinde, yetişmesinde emeği olanları, kalabalıkça yaşayan ailesini üçüncü tekil şahıs yorumuyla kaleme alır. Kerim'in çocukluk hallerinden itibaren, sevdiklerinin hastalık halleri ve ölümleriyle devam eden yolculuğu betimlenmiştir. Oldukça kültürlü, sekiz dil bilen ve lisanların getirdiklerini hayatındaki ustalıklara ekleyen arkadaşı Ethem Razi ile olan ilişkisi, Ethem Razi'nin D.H.A. Dong Hu Ang olarak kendisine koyduğu lakap ve O'nunla yaşadığı heyecan, gizli bağ,sevgi, O'nun sayesinde yeniden tanıştığı ölüm, insanların ölümlerini ötelemek için çabalamaları anlatılır.

Berber yetiştiği akrabası İsabey ile çocukluk zamanlarının çoğunluğunu geçirir. O'na kendi büyümesini göstermek ister. İsabey'in ergenliği ile kendi farkındalıklarının ailede tezahürü, yadırganıp, absorbe edildiği durumlar, Kerim tarafından sürekli gözlemlenir. Kendi sevgisini, Yehuda'daki kıskançlığa benzetir, dışlanan Yehuda'ya şans verir. İsabey'de zaman içinde hastalanır, O artık “hapishaneden kaçmak isteyen bir kaplan” gibidir, uzaklaşmak istemektedir. Annesinin de rahatsızlanması eski arkadaşı Osman ile buluşmasını sağlar. Ancak, Osman'ın isminin önünde, Prof. Dr. gelmiştir. Osman ile Prof. Dr. Osman aynı insan mıdır? Yoksa, kişilerin önüne getirilen kısaltmalar hastalık ile hastalığı taşıyan kişi arasında hekim için bir fark yaratmamakta mıdır?

Kendisi için önemli insanların biri de amerikalı arkadaşı Kay'dir. Kay'in dış görüntüsünde yansıttığı, buz gibi soğuk tavır, bunun çevreye aks edişi, acaba Kay için önemli midir? İki arkadaş bunun ve önemini sorgularlar.

Kerim, yaşamındaki, geçmişindeki her şeyi tek tek sorgular. Hatta kedisi, kedinin davranışları bile kişiye bir şeyler öğretip, düşündürmektedir.

Tema

Gözlem Duyarlı insanlar daima çevresindeki yaşayan, yaşamayan tüm canlıları, insanların davranışlarını gözlem içindedir.

Kişiler

Kerim (D.H.A, Dong Hu Ang) Baş karakterdir, ailesini, arkadaşlarını, çevresini doğayı gözlemler. İnsanın, doğanın, hastalıkların ve ölümün birey içindeki yolculuğunu, çevrenin, çevre içindeki her şeyin mevcudiyetini sorgular.

Ethem Razi Kerim'in, kendisine Dong Hu Ang lakabını takan, kültürlü arkadaşıdır.

İki Kanserli Kerim'in gözlemlediği, hastalık, iyileşme umudu, ölüm duygularıyla mücadele etmek zorunda kalan insanlar.

Selanikli Karı-Koca Kerim'in hayatlarına dair hayaller kurduğu çift.

Haluk Kerim'in arkadaşı.

İsabey Kerim'in akrabası, arkadaşı.

Erlık Hanım Kerim'in annesi.

Renato Kerim'in tarihçi arkadaşı.

Kay Kerim'in Amerikalı arkadaşı.

Faruk Kerim'in yazar arkadaşı.

Prof. Dr. Osman Kerim'in çocukluk arkadaşıdır ancak, annesinin hastalığı süresince Kerim, isim önlerine getirilen kısaltmaların, hasta, hastalık, doktor ve tanıdık kavramlarını düşünür.

Kerim

(İçedönük)

Karakter Güçlü gözlem yeteneği doğuştan karakteristik bir özelliği Kerim İçin, bütün ve detayı bir arada görür, ilişkilendirirdi. Hümanistliği ile herkesin, hiç olmazsa, çoğu insanın, iyi olduklarını, iyi parçalar taşıdıklarını tasavvur ederdi. Kin ve öc alma güdülerini bilmeden, affedici özellikler taşırdı. Saygılıydı, saygıyı O, doğuştan itibaren kanıksamıştı ama belki de bu özellik çoktan ayrılmasına neden olur, yalnızlığı severdi. Karakterinde baskın olan, bazıları için kötü, olarak nitelendirilecek, sevdiği insanlara karşı ölesiye hatta öldürmeyi bile kanıksayan huyuydu. Ailesinde, küçüklüğünden itibaren, şımarık, olarak nitelendirildi.

Aktiviteler Kerim yurt dışı seyahatlerinden hoşlanır, tarihi yerleri gezerken, gözlem yeteneği ile hayal gücünü buluşturur. Kitap okumayı, çeviri yapmayı sever. Her daim beslediği kediyi gözlemlemek, kedisine oynamak O'nun için doyurucu ve önemli aktivitelerdir.

ÖRNEK ANILAR

Hümanist Kerim, insanlara sevgiyle bakan, insanların çoğunun iyi olduğunu düşünen, hümanist bir karakterdi. “İnsanlar güzeldi, çekiciydi. Her birinde bakılacak, beğenilecek bir şey bulabiliyor. Her birinde...Söz gelimi elbet. Her birinde değil ama çoğunda...Evet çoğunda...Bir göz, bir yürüyüş biçimi, bir el, bir endam, bir hava,bir”

Saygılı İnsanların birbirlerine karşı saygılı olması, yetişirken saygının ne olduğunu öğrenmeleri, Kerim için önemliydi. “İnsanlar yaşama, başkalarının yaşamına,başkalarına gitgide daha saygısız oluyorlardı. Hoş, saygısız olmak da değildi bu; saygıyı hiç bilmemiş hiç öğrenmemiş olmalarıydı. Bu güzelliklere karşı karşıya geldiklerinde artık tanıyamamaları, içlerinde, bir kıpırtı olsun, duymamalarıydı. Ellerine ayaklarına bile, kalabalık içerisinde yaşayan insanlar olarak, söz geçirememeleri, neredeyse; zaten ürkek kedileri ürktümeği kişiliğini kanıtlamak belleyen küçük çocuklardan daha başka, daha olgun bir davranışta bulunmadıklarını anlayamamalarıydı.”

Yalnızlığı Seven Kerim, yalnız kalmaktan hoşlanmaya başlayan, yalnızlığa alışmış bir karakterdi. “Yalnızlığa gereğinden çok mu alıştım? Yalnızlığın kendini idare edişine iyicene saptandım mı ki? Öyle mi demeli?”

Affedici İsabey'inde çocukluğundan beri didaktik tavırlarının etkisinde kalan Kerim, iç dünyasında kin, öc alma gibi duyguları beslemeyen bir karakterdi. “D. H. A., bugün bile katilleri, katillerin ardındakileri – varsa öyle birileri- merak etmiyor. Alacak öcü yok. Öç düşüncesini İsabey silmişti içinden, yıllar önce; öç düşüncesine yol açan duyguların yakışsızlığını, boşluğunu D.H.A., İsabey'den öğrenmişti.”

Şımarık İsabey, Kerim'i gözlemlediğinde, O'nun şımarık, biraz da şımartılmış bir karakter olduğunu söylerdi. “Senin eğitilişin, gördüğün terbiye, kişiliğin yavaş yavaş oluşurken gösterdiğin davranışlar, yıllarca, bizim tarafın hem dehşet içinde hem de yürekten küçümseyerek baktığı bir zavallı seyirdi. Görünüşte evde en çok üzerine düşülen, sendin; şımartılan, hiçbir eksiği olmayan,sendin”

Kıskanç Kerim, sevdiğine karşı yoğun kıskançlık duygusu taşırdı “Kıskançlığı 'an' layıp yeniden- ama bu kez utanç duygusunu atarak – duyacak, 'aşk yüzünden cinayet' başlığını taşıyacak bir gazete haberine yalnız başkalarının değil, kendiminde pekala yol açabileceğini duyacak, bilecek yaşa geldiğim için mi? O sırada sezmediğim, düşünmediğim bir şey de gelip katılacaktı sonraları bu düşüncelere; kıskançlığı daha da anlaşılır kılacak bir şey...” Kerim için kıskançlık duygusu ardından gelen öldürme düşüncesi, çok da yadsıyacak bir unsur değildi. “İnsan sevdiğini kıskanıncı, öldürebilirdi. Ama kıskandığı o çocuğu ...Renato ile konuşurken, 'yetim' bırakmaktan söz etmişim...O çocuğu yetim bırakmak için kendini de sevdiğini de öldürmek...Açıklanması gereken bir şey vardı burada.”

Şakacı Kerim, İsabey'e şaka yapmaktan, O'nu kızdırmaktan hoşlanırdı. “Her zaman takılır, kızdırırdım onu. 'Bacakların maymun gibi' derdim. 'üst yanın karpuz gibi...' Ne demek istediğimi pek bilmezdim galiba”

Ethem Razi

(Seçici)

Karakter Kerim'in arkadaşı Ethem Razi, kendini iyi yetiştirmiş, kültürlü, öğrenmeye açık ama kendi karakteri içinde başkaları için zaman zaman anlaşılabilir, seçici ve soğukkanlı bir adamdır.Kendisi “alıklıklar” olarak nitelendirdiği unsurlarda ise tahammül sınırını zorlar, öfkeli bir karakter olur.Kerim ve Ethem Razi, konuşmadan anlaşmayı başarabilecek kadar da yakın olmuşlardı.

Aktiviteler Sekiz dili çok iyi bilen, neredeyse dördünü her gün kullanan Ethem Razi, gününün çoğunluğunu okuyarak ve çeviri yaparak geçirirdi. Ölümünden önceki zamanlarında ise hastalığının pençesinde, hastahanelerde yaşamak zorunda kalmıştı.

ÖRNEK ANILAR

Anlaşılmaz Yakınları, hatta Kerim bile zaman zaman Ethem Razi'nin anlaşılması bir karakter olduğunu düşünürdü. O'nun duygularını, düşüncelerini tasavvur edemezlerdi. “ ' And now, everything is falling back into pattern...' Dalga geçme Dong Hu Ang, ne diyeceğiz buna? Ne demişti o sabah Ethem Razi'ye Unutmuş gitmişim, diye düşünüyor; unutmuşum da, ne o İngilizce tümcenin tartısı çıkıyor usumdan, ne de Ethem Razi'nin kalın camlar ardından bel bel bakan gözleri, aralık ağzı. Onu bu haliyle gören, oldukça alık bir adam sanırdı. Konuştukça tizleşen, sözü hep askıda bırakan sesi, böyle düşüncelere destekleyici bir veri olurdu. Kaç kez, kendisiyle ilk görüşmelerinden sonra ne düşüneceklerini bilmeyenlerin sözlerini, içinden gülererek, dinlemişti.”

Kerim, Ethem Razi'nin başlıbaşına bir dil olduğunu düşünürdü. “Ethem Razi, alışılması, öğrenilmesi gereken bir dildi; anlama, ancak zamanla olanaklı duruma gelir, daha sonra incelen anlamlarla başedilmek için zorlardınız kendinizi. Zorlardım kendimi. Bildikleri hangi noktalarda benim bildiklerimi aşardı”

Kapalı Ethem Razi, duymak istemediklerine kendini kapayan, bunu ustalıkla yapabilen bir karakterdi. “Kimi, işini çok güzel sınırlamıştı; o sınırın dışında kalan her şey, olsa olsa – yani, gerekiyorsa, bundan kaçınılmıyorsa, şu ya da bu nedenden ötürü görev sayılıyorsa – dinlermiş gibi davranma inceliğiyle karşılanırdı, ya da, düpedüz dinlemezdi. Ethem Razi, yıllar önce bunun ustalığına ermişti.”

Seçici Ethem Razi, ilgili bir insandı ama ilgilendikleri de kendi kurallarınca şekillenirdi. “İlgilerinin sınırını pek geniş tutardı Ethem Razi; ama 'boş' dediği lafa tahammülü yoktu. 'Boş' laf nerde başlar nerde biter, ayrı konu. Ethem, dinleyecek mi, dinlemeyip dinler gibi mi yapacak, yoksa hiç mi dinlemeyecek, insanın gözünün içine içine bakarak geçirdiği bir iki dakikadan sonra, karar verirdi.”

Soğukkanlı Başkaları için tahammül sınırlarını zorlayacak durumlar karşısında, Ethem Razi soğukkanlı davranırdı. “En çileden çıkarıcı durumlarda 'dur bakalım, hele bir düşünelim...Heyecana kapılmak insanı yanıltabilir' diyerek soğukkanlı davranmak ister '”

Öfkeli Ethem Razi'nin öfkesi kendi tabiri ile: alıklıklara karşıydı. O, bu duruma ne kadar soğukkanlı olursa olsun dayanamazdı. “ 'alıklıklar' dediği şeyler karşısında ise usa sığmaz öfkelere kapılıp eser köpürürdü”